

Kardinál Péter Pazmány

seriál

**OSOBNOSTI
VALAŠSKA**

Péter Pazmány (4. říjen 1570, Oradea – 19. března 1637, Bratislava)

V neklidném období třicetileté války se na krátkou dobu stal majitelem vsetínského panství kardinál Péter Pazmány, jenž byl významnou osobností uherského království. Pazmány pocházel se sedmihradské evangelické rodiny, ale v mládí konvertoval ke katolické víře a vstoupil do jezuitského řádu. Teologii vystudoval v Římě a od roku 1607 pracoval ve službách uherského arcibiskupa. Po smrti svého předchůdce byl Péter Pazmány roku 1616 sám jmenován arcibiskupem. Během svého úřadování se Pazmány stal hlavním organizátorem protireformace v Uherku. Například tím, že za pomoci jezuitů budoval katolické školy, které měly vychovávat kněze v protireformačním duchu. V rámci šíření katolické vzdělanosti založil roku 1635 v Trnavě univerzitu. O rok dříve koupil kardinál vsetínské panství od Zdeňka Žampacha z Potštejna. Na Moravě už tehdy vlastnil panství Hodonín. Postupoval jako řada jiných uherských magnátů, kteří si na Moravě kupovali majet-

ky kvůli turecké armádě ohrožující Uhry. Kardinál se sice na nově nabytém majetku příliš nezdržoval, místo něj ve Vsetíně hospodařili jeho úředníci v čele s Janem Urményim, ale svými roz-

hodnutími ovlivňoval životy obyvatel Valaška.

Poddaní vsetínského panství nepřijali novou vrchnost s nadšením. Většina z nich byla evangelíky a v minulých letech se část

z nich aktivně účastnila valašských povstání proti císaři a katolické šlechtě. Poddaní se hlavně obávali o své svobody, a že budou muset doplácet daně a břemena, které dlužili vrchnosti. Před Urményim fojtové z obcí na panství prohlásili, že raději své vsi opustí, než aby spláceli nesnesitelná břemena. Nakonec ale museli před hrozbami ustoupit a zaplatit dlužné daně. Ovšem i potom na panství znovu propukal odpor proti vrchnosti. Kvůli tomu byl 30. října 1634 v Brně vydán patent proti poddaným ze vsetínského panství. Pokud cestovali mimo panství, museli se prokázat průvodním listem od vrchnosti, kdo jej neměl, tomu měly být zabaveny jeho věci. Postupně se tlak kardinála na poddané zvyšoval, lid se nakonec museli podvolit vůli svého pána a roku 1636 mu slíbili poslušnost. Své úsilí zaměřil Pazmány také na pokatolичění evangelického obyvatelstva Vsetínska. Z panství měli například odejít evangeličtí kazatelé, kteří zde působili navzdory zákazu císaře. Ovšem smrt kardinála Pazmányho roku 1637, učinila konec jeho snahám o zkrácení vzpurných Valachů a Valaško tak nadále zůstalo centrem evangelíků v našich zemích.

Pavel Mašlář, historik Muzeu regionu Valaško